

100-LECIE SZWAJCARSKIEGO TOWARZYSTWA BOTANICZNEGO

100 years of the Swiss Botanical Society

Szwajcarskie Towarzystwo Botaniczne (Schweizerische Botanische Gesellschaft) powstało oficjalnie 19.III.1890 r. Datę tę wyznacza pierwsze oficjalne posiedzenie w hotelu *Rhaetia* w Davos. W Komitecie założycielskim, który zebrał się po raz pierwszy w Lugano dn. 10.IX.1889 znalazło się pięciu znanych botaników: H. Christ (prezydent), R. Chodat, E. Fischer, C. Schröter, F. O. Wolf.

Z okazji 100-lecia Towarzystwa, botanicy szwajcarscy przygotowali specjalny, jubileuszowy tom *Botanica Helvetica* (100/3), gdzie w 10 opracowaniach omówiono rozwój botaniki w poszczególnych ośrodkach botanicznych kraju: Genewie, Lozannie, Neuchatel, Fryburgu, Bernie, Basel i Zurichu.

Bogactwo kontaktów łączących od dziesięcioleci naszą botanikę z ośrodkami w Szwajcarii sprawia, że wspomniany tom jest szczególnie godny polecenia.

(R. W.-B.)

Z ŻYCIA PTB

POLISH BOTANICAL SOCIETY NEWS

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI POLSKIEGO TOWARZYSTWA BOTANICZNEGO W 1990 ROKU.

Polish Botanical Society in 1990

W roku 1990 Polskie Towarzystwo Botaniczne liczyło 1005 członków zwyczajnych oraz 296 nadzwyczajnych. Z przykrością odnotowujemy, że w tym okresie odeszło od nas na zawsze trzech członków:

prof. dr Seweryn Gołwin z Wrocławia
mgr Stanisława Świrski z Warszawy
mgr Tadeusz Winiarski ze Szczecina.

Realizując postanowienia statutu, Towarzystwo prowadziło działalność naukową, wydawniczą, popularyzacyjną oraz współpracę z zagranicą.

I. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

W roku sprawozdawczym, typowym dla okresu międzyzjazdowego, Sekcje i Oddziały PTB zorganizowały kilka ogólnopolskich sesji, konferencji i seminariów a także wiele lokalnych posiedzeń naukowych.

Sekcja Fykologiczna zorganizowała w dniach 16–22 maja w Czerniejewie koło Poznania IX Ogólnopolską Konferencję Sekcji pod hasłem *Ewolucja zbiorników słodkowodnych*. Uczestniczyło 68 osób, w tym 10 z zagranicy. Przedstawiono 10 referatów i 24 posterki.

Sekcja Anatomii, Cytologii i Embriologii Roślin zorganizowała 2 spotkania członków Sekcji, na których wygłoszono 4 referaty oraz aktywnie uczestniczyła w IV Ogólnopolskiej Konferencji Biologii Komórki, która odbyła się w dniach 19–21 września w Poznaniu.

Sekcja Geobotaniki i Ochrony Szaty Roślinnej zorganizowała 4 ogólnopolskie seminaria poświęcone przeglądowi polskiego dorobku kartografii geobotanicznej.

Kontynuowano zespołowe badania nad *Roślami zarodnikowymi w strukturze i funkcjonowaniu układów ekologicznych wyzwolonych spod długotrwałej presji antropogenicznej*. Badania rozpoczęto przed 4 lata. Uczestniczyły w nich 3 Sekcje: Geobotaniki, Lichenologii i Mikologiczna.

Członkowie Sekcji Lichenologicznej kontynuują pracę nad przygotowaniem *Atlasu rozmieszczenia roślin zarodnikowych*, serii *Porosty*.

Członkowie Sekcji Mikologicznej aktywnie uczestniczyli w posiedzeniach i Krajowym Zjeździe PTFit w Szczecinie, Sesji Naukowej IOR w Poznaniu, w seminariach Instytutu Warzywnictwa oraz Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarstwa w Skierniewicach.

Sekcja Briologiczna gromadzi dane do bibliografii briologicznej Polski oraz do kolejnych zeszytów *Atlasu rozmieszczenia roślin zarodnikowych w Polsce*, serii *Mchy*. Sekcja uczestniczy także w badaniach nad rozmieszczeniem wąrobów w Tatrach oraz nad stanem zachowania brioflory Jury Krakowsko-Częstochowskiej. Kontynuowana jest wymiana zbiorów zielnikowych z ośrodkami krajowymi i zagranicznymi.

Sekcja Dendrologiczna zorganizowała w dniach 24–26 maja w Arboretum Kórnickim Krajowy Zjazd Sekcji, w którym aktywnie uczestniczyli także Członkowie Sekcji Ogrodów Botanicznych i Arboretów. W Zjeździe wzięło udział 110 osób. Wygłoszono 23 referaty i doniesienia, które zostały opublikowane w okolicznościowym wydawnictwie. Grupa robocza *Rośliny wrzosowate*, działająca w ramach Sekcji Dendrologicznej wydała drugi numer *Rośliny wrzosowate* pod redakcją doc. dr M. Czekalskiego.

Sekcja Paleobotaniczna przy udziale m. in. Zakładów Paleobotaniki Instytutów Botaniki UJ i PAN oraz Zakładu Geografii Fizycznej UMCS zorganizowała w dniach 9–11 października Ogólnopolskie Spotkanie Paleobotaników na Roztoczu.

Członkowie Sekcji Historycznej współdziałają w opracowywaniu *Bibliografii Historii Botaniki w Polsce* oraz *Słownika Słów Kluczowych z zakresu Botaniki*.

Referaty wygłoszone w Oddziałach PTB:

Białostocki	– 6
Bydgoski	– 3
Gdański	– 7
Kielecki	– 4
Krakowski	– 36
Lubelski	– 9
Łódzki	– 8 + 19 populam.
Olsztyński	– 7
Poznański	– 8
Skierniewicki	– 11
Szczeciński	– 7 + 6 populam.

Śląski	-7
Toruński	-9 + 7 populam.
Warszawski	-7
Wrocławski	-4

Poza organizowaniem konferencji i posiedzeń naukowych Sekcje i Oddziały aktywnie działały w zakresie szeroko pojętej ochrony przyrody. Prowadzono prace nad tworzeniem i opieką nad istniejącymi rezerwatami przyrody i parkami krajobrazowymi, szkolenia Straży Ochrony Przyrody, współpracowano z instytucjami i organizacjami społecznymi jak: Komisje PROP, Wojewódzkie Komitety Ochrony Przyrody, Konserwatorzy Przyrody, Liga Ochrony Przyrody itp.

II. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

PTB prowadziło działalność wydawniczą w ścisłej współpracy z PWN. Towarzystwo wydaje z pomocą finansową PAN 6 czasopism, w tym 2 kwartalniki i 4 nieperiodyki. Prowadzenie działalności wydawniczej było bardzo utrudnione. Wiązało się to m. in. z likwidacją w lipcu 1989 r. Biura Wydawnictw i Rozpowszechniania Nauki PAN, które podpisywało zlecenia wydawnicze i stanowiło dla PWN gwarancję dofinansowania wydawnictw PTB przez PAN. Ponadto, przez znaczną część roku 1990 brak było jednoznacznych decyzji władz w sprawie finansowania wydawnictw Towarzystwa. Uniemożliwiało to podpisywanie nowych zleceń wydawniczych. W roku 1990 realizowane więc były głównie prace nad zeszytami wydawnictw, na które podpisano zlecenia przed lipcem 1989 r.

W roku 1990 ukazały się:

a. kwartalniki:

- *Acta Societatis Botanicorum Poloniae* – trzy zeszyty (2–4) tomu 58 (1989) o łącznej objętości 38,75 arkusza,
- *Wiadomości Botaniczne* – zeszyt 4, tom 33 (1989) – 4 arkusze,

b. nieperiodyki:

- *Acta Agrobotanica* – zeszyt 1, tom 41 (1988) – 18,5 arkusza,
- *Acta Mycologica* – zeszyt 1 i 2, tom 25 (1988) – 24,75 arkusza,
- *Rocznik Dendrologiczny* – tom 37 (1986–87) i tom 38 (1989) o łącznej objętości 31 arkuszy,
- *Monographiae Botanicae* – tom 71 (wydany poza PWN) – 35,25 arkusza.

Ogółem w 1990 roku ukazało się 152,25 arkuszy wydawniczych. W stosunku do lat poprzednich objętość ta jest nieco większa (w 1987 r. – 148 arkuszy, w 1988 r. – 140 arkuszy). Sytuacja w wydawnictwach budzi jednak poważne zaniepokojenie. W 1990 r. umowy na zlecenie wydawnicze (w bardzo ograniczonym zakresie) Towarzystwo mogło podpisać dopiero pod koniec roku (listopad – grudzień) w oparciu o przyznaną przez Wydział II PAN kwotę 130 mln złotych. W związku z pojawieniem się możliwości wydawania poza PWN, zlecenie na wydanie *Wiadomości Botanicznych* zostało podpisane z Instytutem Botaniki PAN w Krakowie. Pozwoli to na obniżenie kosztów oraz znaczne przyspieszenie cyklu wydawniczego. Pod koniec grudnia Towarzystwo uży-

sko dodatkowo kwotę 185 mln złotych. Sumę tę będzie można jednak wykorzystać dopiero w 1991 r. Przy obecnych kosztach ok. 3–4 mln zł za 1 arkusz wydawniczy, suma ta pozwoli na realizację zadań wydawniczych w 1991 r. w bardzo ograniczonym zakresie. Zarząd Główny PTB wyraża nadzieję, że PAN zapewni w odpowiednim czasie niezbędne środki dla zachowania ciągłości naszych wydawnictw, które za pośrednictwem prenumeraty i wymiany docierają do wielu krajów świata.

III. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE UPOWSZECHNIANIA NAUKI

Popularyzacja wiedzy botanicznej oraz poradnictwo w zakresie botaniki jest jednym z istotnych zadań Towarzystwa, które prowadzi w tej dziedzinie szeroko rozwiniętą współpracę. Poniższe zestawienie uwzględnia jej najważniejsze przejawy:

1. Współpraca z uczelniami wyższymi:
 - organizacja kierunku farmacji aptecznej na Wydziale Farmacji AM, pomoc w opracowaniu programów naukowych 2 przedmiotów – Oddział Białostocki,
 - prowadzenie wycieczek florystycznych dla studentów – Oddział Białostocki i Szczeciński,
 - organizacja kolekcji roślin chronionych dla Wydziału Rolnego AR – Oddział Bydgoski.
2. Współpraca z Ośrodkami Doskonalenia Nauczycieli:
 - wykłady, zajęcia terenowe – Oddział Gdański, Lubelski, Szczeciński.
3. Współpraca ze szkołami:
 - wycieczki przyrodnicze dla uczniów i nauczycieli szkół podstawowych i średnich – Oddział Bydgoski, Gdański, Kielecki, Łódzki, Skierniewicki, Szczeciński, Toruński,
 - prelekcje, wykłady, odczyty dla uczniów i nauczycieli – Oddział Lubelski, Łódzki, Szczeciński, Toruński,
 - współudział w organizacji VII Konkursu Dendrologicznego – Oddział Łódzki,
 - udział w pracach Komitetów Olimpiady Biologicznej – Oddział Łódzki, Białostocki, Kielecki, Olsztyński, Szczeciński, Śląski, Toruński.
4. Współpraca z towarzystwami naukowymi i organizacjami społecznymi:
 - LOP – Oddział Olsztyński, Szczeciński,
 - PTTK – Oddział Szczeciński,
 - Polskim Towarzystwem Przyrodników im. M. Kopernika – Oddział Białostocki, Łódzki,
 - Polskim Towarzystwem Hydrobiologicznym – Oddział Białostocki, Lubelski,
 - Polskim Towarzystwem Geograficznym – Oddział Lubelski,
 - Polskim Towarzystwem Biofizycznym – Oddział Lubelski,
 - Polskim Towarzystwem Parazytologicznym – Oddział Białostocki,
 - Polskim Towarzystwem Toksykologicznym – Oddział Białostocki,
 - Ostrołęckim Towarzystwem Naukowym – Oddział Szczeciński,

- Klubem Tatrzzańskim – Oddział Szczeciński,
 - Młodzieżowym Towarzystwem Naukowym (Sekcja Briologiczna) – Oddział Szczeciński,
 - Towarzystwem „Zielone Płuca Polski” – Oddział Olsztyński.
5. Organizacja wystaw:
- *Grzyby jadalne i trujące* – Oddział Łódzki,
 - *Porosty – rośliny ginące* – Oddział Łódzki i Sekcja Lichenologiczna.
6. Współpraca przy realizacji filmów video dotyczących ochrony przyrody oraz środowiska wykorzystywanych w działalności naukowo-dydaktycznej i oświatowej – Oddział Szczeciński.
7. Przygotowanie programów radiowych i telewizyjnych – Oddział Lubelski, Szczeciński.
8. Konsultacje, poradnictwo np.:
- z zakresu oznaczania roślin – Oddział Bydgoski,
 - z zakresu botaniki pszczelarskiej – Oddział Lubelski,
 - z zakresu zatruc grzybami, fitopatologii ogrodniczej, rolnej i leśnej – Sekcja Mikologiczna, Oddział Łódzki.
- Warto zwrócić uwagę na dużą aktywność w upowszechnianiu nauki następujących Oddziałów: Łódzkiego, Szczecińskiego, Toruńskiego i Gdańskiego.

IV. WSPÓŁPRACA NAUKOWA Z ZAGRANICĄ

Białowieska Sekcja Geobotaniczna oraz Sekcja Geobotaniki i Ochrony Szaty Roślinnej PTB zorganizowały w Warszawie w dniach 8–12 kwietnia XXXIII Międzynarodowe Sympozjum na temat *Procesy w roślinności jako przedmiot mapy geobotanicznej (Vegetation processes as subject of geobotanical map)*. Było ono dorocznym spotkaniem członków Międzynarodowego Stowarzyszenia Badań Roślinności (International Association for Vegetation Science). Uczestniczyły 142 osoby z 20 krajów, reprezentując najważniejsze ośrodki kartografii geobotanicznej w Europie, Ameryce, Azji i Afryce. Program objął 7 sesji referatowych, na których przedstawiono 50 referatów i 3 sesje posterowe z prezentacją 50 posterów. Zorganizowano też wystawę map i kiermasz wydawnictw, wycieczki terenowe w okolicie Warszawy oraz posiedzenie zespołów roboczych oraz zespołu EWG i RWPG do spraw mapy roślinności Europy. 18 członków Sekcji Geobotaniki przedstawiło 12 referatów i 10 posterów. W przygotowaniu programu i organizacji zasłużyli się zwłaszcza prof. prof. B. Faliński, W. Matuszkiewicz, T. Wojterski i K. Falińska.

Członkowie Sekcji Briologicznej (3 osoby) uczestniczyły w VII Zjeździe Briologów Środkowej i Wschodniej Europy (CEBWG), który odbył się 25–30 czerwca w Kirowsku, w ZSSR.

Sekcja Lichenologiczna nawiązała współpracę z Sekcją Briologiczną-Lichenologiczną Czechosłowackiego Towarzystwa Botanicznego. Jeden z członków naszej Sekcji uczestniczył w zainicjowanych w 1989 r. pracach nad *Atlasem porostów Europy*.

Sześciu członków Sekcji Mikologicznej uczestniczyło w obradach IV Międzynarodowego Kongresu Mikologicznego w Regensburgu w okresie 28 sierpnia – 5 września, przedsta-

wiając 7 posterów. Prof. M. Ławryniewicz została wybrana na członka Executive Committee International Mycological Association; jest ona także stałym członkiem European Committee for Conservation of Fungi, zaś prof. A. Skirgiełło jest członkiem korespondentem.

Członkowie Sekcji Fizjologicznej i Biochemii Roślin (10 osób) uczestniczyli w VII Kongresie Federacji Europejskich Towarzystw Fizjologii Roślin (FESPP), który odbył się w sierpniu w Umea (Szwecja). Przedstawili wyniki badań w sesjach posterowych lub w postaci wykładu. Aktualnie spośród 160 członków Sekcji do FESPP należą 122 osoby.

Dwie osoby z Sekcji Ogrodów Botanicznych i Arboretów uczestniczyły w XXIV Konferencji Ogrodów Botanicznych w Czechosłowacji poświęconej *Systemom informacyjnym i architektoniczno-ogrodniczym założeniom współczesnych ogrodów botanicznych*. Konferencja odbyła się w sierpniu w Brnie.

Członkowie Sekcji Paleobotanicznej (4 osoby) uczestniczyli w spotkaniu zorganizowanym przez European Science Foundation w Moguncji na temat znaczenia odlesień neolitycznych i wczesnośredniowiecznych. W konferencji na temat *Środowisko i historia osadnictwa w północno-zachodnich Niemczech*, zorganizowanej przez Dolnosaksoński Instytut Badań Historii Wybrzeża, wzięło udział 3 członków Sekcji.

Prof. J. Bednara z Oddziału Lubelskiego jest członkiem Zarządu Association of Sexual Plant Reproduction Research. Członkowie tego Oddziału brali czynny udział w 3 konferencjach międzynarodowych: w Sympozjum nad Zapylianiem (Tilburg – Holandia), w Międzynarodowej Konferencji na temat Biologii Jezior (Monachium) oraz w Międzynarodowym Zjeździe Embriologów Roślin (Leningrad).

Siedmiu członków Oddziału Łódzkiego uczestniczyło w Konferencji *Roślinność południowo-wschodniej Szwecji* zorganizowanej przez Agriculture University w Uppsali w dniach 20 czerwca – 10 lipca. Wygłoszono 2 referaty, 2 komunikaty, przedstawiono 1 poster.

V. INNE DZIEDZINY DZIAŁALNOŚCI

Biblioteka PTB zatrudnia 1 bibliotekarza (drugi odszedł w kwietniu z powodów finansowych) oraz magazyniera na 1/2 etatu. Działalnością Biblioteki z ramienia Zarządu PTB kieruje prof. T. Majewski. Zbiory Biblioteki udostępniane są na miejscu wszystkim zainteresowanym, natomiast członkowie PTB mają prawo wypożyczać za rewersem. Udostępnianie zbiorów w ramach wypożyczalni międzybibliotecznej było jeszcze w tym roku prowadzone, należy się jednak liczyć z koniecznością jego ograniczenia ze względu na koszt przesyłek.

Księgozbiór Biblioteki liczy obecnie 6150 vol. wydawnictw zwartych, w tym 19 starodruków, 17 680 odbitek i broszur, 18 223 vol. 781 tytułów wydawnictw ciągłych.

Gromadzenie zbiorów oparte było z powodów finansowych prawie wyłącznie na wpływach z wymiany zagranicznej i krajowej oraz z darów. Zakupy były w 1990 roku minimalne, a prenumerata zagraniczna została całkowicie wstrzymana. Utrzymano tylko prenumeratę 6 czasopism polskich.

Kontakty wymienne utrzymano z 306 kontrahentami zagranicznymi i z 12 bibliotekami polskimi. Nie zostały nawiązane żadne nowe kontakty, jedna z bibliotek zagranicznych zrezygnowała z wymiany (PTB traci w ten sposób 1 tytuł czasopisma).

W roku 1990 w ramach wymiany zagranicznej Biblioteka otrzymała 39 vol. wydawnictw zwartych, 233 vol. (735 egz.) czasopism i 128 odbitek broszur. Z wymiany krajowej otrzymano 2 vol. wydawnictw zwartych i 5 vol. (32 egz.) czasopism. Z darów otrzymano 101 vol. wydawnictw ciągłych. Ogólna wartość nabytków (w/wym. oraz prenumerata i kupno czasopism polskich) wyniosła 62,9 milionów zł. Na wymianę Biblioteka wysłała 1191 egz. bieżących wydawnictw PTB oraz 17 egz. z lat ubiegłych.1

W okresie sprawozdawczym opracowano 142 vol. wydawnictw zwartych, 269 vol. wydawnictw ciągłych, 163 odbitki i broszury. Prowadzona jest stała melioracja katalogów: alfabetycznego i rzeczowego, wydawnictw zwartych, odbitek i broszur oraz alfabetycznego wydawnictw ciągłych.

W 1990 roku nieodpłatnie przekazano do innej biblioteki 1 vol. 12 egz. czasopisma, które w Bibliotece PTB było drukiem zbędnym. Przeprowadzono też scontrum wydawnictw zwartych, w wyniku którego nie stwierdzono żadnych braków.

Poza swoją działalnością statutową Biblioteka prowadzi wysyłkę wydawnictw PTB dla członków honorowych Towarzystwa, egzemplarzy reklamowych lub recenzyjnych oraz sprzedaż numerów antykwarycznych.

Należy podkreślić, że trudności finansowe w 1990 r., które spowodowały ograniczenie liczby etatów oraz godzin otwarcia Biblioteki (czytelnia i wypożyczalnia), a przede wszystkim całkowite zahamowanie zakupów i prenumerat zagranicznych oraz zawieszenie wypożyczeń międzybibliotecznych budzą obawy o przyszłość Biblioteki.

VI. DANE LICZBOWE O DZIAŁALNOŚCI STATUTOWEJ W 1990 ROKU

Zebrań Zarządu Głównego	2
Zebrań Oddziałów	116 (130 referatów)
Działalność naukowa:	
– zjazdy, sympozja, konferencje	7 kraj.+ 1 międzyn.
– zebrań naukowe	24 (84 referaty)
– opracowane referaty	214
– opieka nad parkami krajoobr. i rezerwatami	11
Upowszechnianie nauki:	
– odczyty i prelekcje	39
– wystawy	2
– kursy, konkursy, olimpiady	9
– wycieczki botaniczne	23

Barbara SUDNIK-WÓJCIKOWSKA, Maria ŁAWRYNOWICZ

VARIA

NOWE WŁADZE KOMITETU BOTANIKI PAN

New authorities of the Botanical Committee of the Polish Academy of Sciences

Na posiedzeniu w dniu 6.XII.1990 r., odbytym w Ogrodzie Botanicznym PAN w Powsinie, Komitet Botaniki wybrał swe nowe władze w składzie:

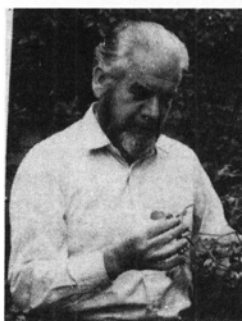
Przewodniczący	– prof. dr Tomasz Wodzicki (1)
Zastępcy	– prof. dr Alicja Szweykowska (2) – prof. dr Leon Stuchlik (3)
Sekretarz	– prof. dr Stefan Zajączkowski (4)

(1)

(2)

(3)

(4)

W skład Komitetu wchodzi ponadto 36 członków.

(R. W.-B.)

WYTWÓRNIĄ FILMÓW NAUKOWYCH UNIwersYTETU SZCZECIŃSKIEGO

Scientific film atelier at the Szczecin University

Wytwórnia Filmów Naukowych Uniwersytetu Szczecińskiego prowadzi profesjonalną działalność w zakresie re-